

Гуцул Анатолій Станіславович
аспірант кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-566-5-21>

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ВАЖЕЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БІЗНЕСУ

Інноваційні фінансові важелі відіграють критичну роль як інструмент антикризового управління прибутковістю бізнесу, дозволяючи підприємствам адаптуватися до економічних шоків через впровадження сучасних технологій, таких як fintech, blockchain та AI, які оптимізують ресурси, зменшують ризики та забезпечують стійкість доходів у періодах нестабільності. Ці інструменти перетворюють традиційні фінансові механізми на динамічні системи, що сприяють швидкому реагуванню на кризи, підвищенню ефективності та збереженню конкурентоспроможності, інтегруючись з стратегіями ризик-менеджменту для мінімізації витрат і максимізації посткризового зростання. У контексті глобальних криз, як фінансова криза 2008 року чи пандемія COVID-19, інновації дозволяють бізнесу переходити до відкритих моделей, де зовнішні знання та технології компенсують внутрішні обмеження ресурсів, забезпечуючи стабільність прибутку через зменшення витрат і диверсифікацію доходів [1].

Ключові інноваційні фінансові важелі включають fintech-рішення, такі як цифрове банкінг, децентралізовані фінанси та AI-для оцінки ризиків, які посилюють фінансову стійкість через реальний час прийняття рішень, пом'якшення ризиків та інклюзивність. Blockchain та green investments забезпечують прозорість і масштабованість, дозволяючи бізнесу моніторити макро- та мікроекономічні параметри, прогнозувати фінанси та хеджувати ризики, тоді як великі дані та бюджетування оптимізують грошові потоки в кризах. У антикризовому контексті ці інструменти інтегруються з обліковими технологіями, як ABC-аналіз, ланцюг

вартості та CVP-аналіз, для ідентифікації "вузьких місць" і резервів, сприяючи швидкому відновленню через моніторинг, планування та контроль. Відкриті інновації, такі як глибокий зовнішній пошук знань від постачальників, клієнтів та університетів, дозволяють фірмам компенсувати падіння попиту, зберігаючи інноваційну активність без значних внутрішніх інвестицій [1; 2].

Вплив цих важелів на антикризове управління прибутковістю проявляється через зменшення волатильності доходів, оптимізацію витрат та посилення адаптивності бізнесу. Fintech покращує стабільність шляхом раннього виявлення вразливостей, підвищує доступність фінансових послуг для бізнесу в кризах та ефективність через автоматизацію, що дозволяє швидко реагувати на шоки, як падіння попиту чи кредитні обмеження. Інноваційні інструменти, як деривативи MBS та CDS, можуть ампліфікувати кризи через підвищення левериджу та складності, але при відповідальному використанні вони сприяють ризиковому розподілу та стабілізації прибутку, вимагаючи регуляторного нагляду для уникнення системних ризиків. У конкурентних банківських системах інновації слугують бар'єром входу, підвищуючи прибуток, але збільшують ризик криз через незгоду інвесторів щодо оцінки активів, що призводить до виведення фінансування. Організаційні зміни, як створення кризових груп та мотиваційні системи, зменшують опір інноваціям, забезпечуючи ефективне впровадження для стабілізації прибутковості [1; 3].

Емпіричні докази підтверджують ефективність цих важелів. Дослідження швейцарських фірм під час кризи 2008 року показало, що шоки попиту не зменшували широту зовнішнього пошуку знань, але значно посилювали глибину (на 33,7%), дозволяючи фірмам підтримувати інновації та прибутковість через вибіркові партнерства без значних витрат. Опитування 330 співробітників українських аграрних компаній у 2020 році виявило, що впровадження інноваційних облікових інструментів зменшило опір змінам з 18% до 14%, підвищивши готовність до кризових заходів до 39%, що стабілізувало операції в ризиковому секторі. Модель конкурентних банківських систем передбачає більшу інноваційність у конкурентних середовищах, але вищий ризик криз через непрозорість

активів, що узгоджується з спостереженнями за кризою 2008 року, де інновації підвищували прибуток, але ампліфікували нестабільність. Глобальні дослідження вказують, що fintech покращує фінансову стійкість через ризик-менеджмент, але вимагає регуляції для уникнення темних сторін, як надмірний леверидж [3; 4]. Загалом, інноваційні фінансові важелі є потужним інструментом анти-кризового управління, забезпечуючи стабілізацію прибутковості через технологічну адаптацію та ризикове пом'якшення, хоча вимагають балансу для уникнення ампліфікації криз.

Список використаної літератури:

1. Adwani A. Fintech Innovations and Financial Resilience: A Framework for Crisis Management. SSRN. 2025. DOI: <https://doi.org/10.59646/mrnc5/321>
2. Iershova N., Portna O., Tretyak V., Moskalenko K., Vasyliiev O. Crisis Management: Innovative Financial and Accounting Technologies. *TEM Journal*. 2021. №10 (2). P. 766–776.
3. Ziyani C. The Impact of Financial Innovations on the Amplification of Financial Crises. *Advances in Economics Management and Political Sciences*. 2025. №160 (1). P. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.54254/2754-1169/2025.19783>
4. Trantopoulos K., Woerter M., von Krogh G. Open innovation during the 2008 financial crisis. *Industry and Innovation*. 2023. №31 (2). P. 159–182. DOI: <https://doi.org/10.1080/13662716.2023.2228724>